

Daniela Dostálková, Linda Dostálková: **Kurátorský text k výstavě Petra Bosáka, Roberta Jansy a Adama Macháčka**

Translation: Nicholas Orsillo

Kurátorský text k výstavě Petra Bosáka, Roberta Jansy a Adama Macháčka Nehledáme kompas, který ukazuje na statický severní pól, ale k tomu, po čem nejvíc toužíme. Nebo nikam, pokud to nevíme v PLATO (20/2–27/4/2025).

Výstava nazvaná *Nehledáme kompas, který ukazuje na statický severní pól, ale k tomu, po čem nejvíc toužíme. Nebo nikam, pokud to nevíme* představuje instalaci vytvořenou speciálně pro kontext PLATO. Hlavním důvodem, proč jsme se rozhodly oslovit kolektiv grafických designérů Petra Bosáka, Roberta Jansy a Adama Macháčka (20YY Designers), je nikoli experimentálnost jejich tvorby, která je typickým východiskem pro zařazení disciplíny grafického designu do kontextu současného galerijního prostředí, ale specifická všímavost, s níž po dvě dekády intenzivně pracují na projektech s variabilní škálou kulturních reprezentací.

Výstava naviguje diváctvo do nelehké alegorie nepřetržitého provozu tiskárny, která ročně vyprodukuje přes osm milionů knih. Tato tiskárna také zajišťuje produkci publikací vydaných družstevním nakladatelstvím Utopia libri, jehož spoluzakladatelem je jeden z členů 20YY Designers. Cílem kolektivu je zpřítomnit proces, který se váže k vzniku nové knihy; jako nakladatelé, spolueditoři i grafičtí designéři odhalují jeho nástroje a koncepční rozhodnutí. Autoři ve výstavě konstruuji metafory, které vyprávějí o alternativních lidských cestách k současnému zavedenému řádu, a věří, že utopie může motivovat k imaginaci a tvorbě naší přítomnosti a budoucnosti.

Utopie je také podle nich mnohem více zaměřená na praxi, protože nemusíte vědět všechno předem nebo čekat, až se vám podaří zkonstruovat teorii, která vysvětlí svět v jeho složitosti. Můžete tvořit a měnit plány za pochodu na základě svých zkušeností. Designéři tedy nepocitují nutnost vytvářet další ready made výstupy, naopak se svou tvorbou snaží o kontinuální nalézání narativních forem, které očekávatelná spojení znemožňují. Tímto způsobem kriticky a mnohdy i pragmaticky narušují jinak zdánlivě bezproblémové fungování kulturních infrastruktur, obnažují ostré kontrasty toho, jak fungují a komu slouží. Ohýbají materiálovost, kterou pečlivě zkoumají, a v průběhu procesu diskutují s řadou příbuzných odborných profesí. Dokážou tak předznamenanat sérii asociací, jež může nejen fyzický odkaz jejich produkce vyvolat. Náklad knihy s pracovním názvem Utopie je ve srovnání s běžnou produkcí komerčních titulů marginální – zautomatizované úkony tiskařských strojů se pro tvůrce výstavy stávají performativními momenty, především ve vztahu s lidskými aktéry, kteří jsou jejich součástí.

Autorský výběr historických štočků z archivu Národního technického muzea v Praze je zde předmětem ikonografického zkoumání ve snaze revidovat jejich symboliku, a oddělit tak tělesnou paměť od infrastruktur, které ji původně udržovaly. Společně s osvitovými deskami, jež nesou otisk rozhovorů grafických designérů s autorstvem knihy, jsou pak typickými výrobními nástroji ve svébytném žánru polygrafie; bez okázalosti, protože na ně doposud nikdy nebyl kladen důraz.

Výstava je důkazem toho, že určitý druh mezioborového myšlení dává smysl. Je zde inscenována kombinace médií, kulturních odkazů a způsobů oslovení. Její autoři otevřeně transformují funkční aspekty příbuzných disciplín, které souvisí s kulturní produkcí a uměním jako takovým. Je zjevné, že věří v jejich reflexivní potenciál, včetně toho, jak podle nich mohou umělecká díla přejímat doprovodné podoby, být symptomy v kontinuitě aktuálních událostí a zároveň ztvárňovat rezistentní postoje či utopické scénáře. V anotaci k připravované publikaci, kterou v průběhu výstavy vydá nakladatelství Utopia libri, se uvádí: „Potřeba zabývat se hlouběji současným utopickým myšlením nás provází už delší dobu. Naše rozličné politické trajektorie se protnuly v bodě, v němž sdílíme antiautoritářské nebo anarchistické postoje a jisté obavy o budoucnost souvisejících myšlenek, aktivismu a hnutí. Vycházíme z anarchistické tradice a vidíme, že většina anarchistických nebo antiautoritářských bojů působí reaktivně a zabývá se negativními aspekty našich životů. Kolektivní inspirace přesahující příběhy o slavné minulosti nebo dávných bojích není obvyklá. Zdá se, že jsme uvízlí, znehybněli pod tíhou současného stavu, zřídka se odvážíme myslet sami na sebe za hranicemi dnešních struktur a hledáme útočiště v subkulturních bublinách nebo individualizovaných adaptačních strategiích.“

Daniela & Linda Dostálkovy

Poznámka:

Nakladatelství Utopia libri se zaměřuje na překračování hranic témat, žánrů, jazyků a na průniky myšlenek horizontálních a antiautoritářských sociálních hnutí, zejména anarchismu a anarchofeminismu, s kritickým pohledem na klimatickou krizi, současnou sociopolitickou situaci, umění a technologie moci.

Přehled titulů Utopia libri:

Tereza Langrová (ed.)

Na této zemi je pro co žít

Podněty k osvobození Palestiny

Maksym Eristavi

Ruský kolonialismus: průvodce

Jestli mám zemřít, ať je to příběh

Palestina v českých perspektivách

Ivan Kalmar

Bílí, ale ne tak docela

Iliberální vzpoura ve střední Evropě

Vinciane Despret
Autobiografie chobotnice a jiné anticipační příběhy

Guy Debord
Společnost spektaklu

Immanuel Wallerstein
Utopistika: historické rozhodování ve 21. století

Vojtěch Pecka
Továrna na lži: výroba klimatických dezinformací

Legacy Russell
Glitch feminismus: manifest

Lukáš Likavčan
Introducción a la planetología comparada

Miroslav Farkas
Píkola
Básně a kresby z tureckého vězení

Katarína Hládeková, Vojtěch Pecka (eds.)
Neúplný atlas regenerace

El Pasajero
Pienso, luego colapso

Angela Y. Davis
Jsou věznice překonané?

Tiq-tiq xanım, Alex Kramola
Utopia

